BAG

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

"Bag faluja szép helyen van,
Közepében templom is van,
Környös-körül aranycsipke
Rászállott egy bús gerlice."

Tisztelt bagi Polgárok!

A Településképi Rendelet előfeltételeként elkészült Településképi Arculati Kézikönyv Bag értékeinek bemutatásán túl az épített örökség értékeit kívánja az olvasó elé tárni. A tájékoztatás mellett célja jelen dokumentumnak az ajánlásokon keresztül a segítségnyújtás, mind a jelenlegi lakosaink, mind a jövőben községünkbe költözők számára.

Hogy miben nyilvánulnak meg ezek a célok?

A dokumentum nem hagyja figyelmen kívül településünk történetét, örökségünk fontosságát. Emellett különböző karakterű településrészeink kerültek lehatárolásra, arculati jellemzőikkel együtt. Mindez a jelenlegi településképünk megőrzésében, jövőbeni építészeti beavatkozások helyes kivitelezésében útmutatóként szolgálhat. A Kézikönyv második felében az előzőekhez olyan ajánlásokat fognak találni, melyek a telepítésre, terepalakításra vonatkoznak, valamint építészeti paraméterek szerint részletesen bemutatásra kerültek. Ez utóbbi természetesen nem kötelező jellegű, támpontként szolgál, csupán lehetőségeket vonultat fel. Az Olvasó községünk épületei, épületrészletei közül olyan jó példákat is talál e Kézikönyvet lapozva, melyekből szintén inspirálódhat és megtudhatja, milyen karakterterületen milyen építészeti megoldások mutatkoznak jónak, településünkhöz illőnek.

Az egyediség megőrzése fontos számunkra, csakúgy, mint hangulatos, nyugodt környezetünk fejlődése. E két dolog együttes megvalósulása hosszútávon élhető, vonzó és épített öröksége tekintetében tetszetős jelleget kölcsönözhet Bagnak. A Kézikönyv folyamatos formálása pedig a változások függvényében a jövő feladatai közé tartozik.

Jamrik László
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

BAG BEMUTATÁSA 1

ÖRÖKSÉGÜNK 2

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK 3

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ 4

ÉPÍTÉSZETI PÉLDÁK 5

UTCÁK, TEREK, PARKOK KIALAKÍTÁSA 6

KIEMELT RÉSZLETEK 7

1

BAG BEMUTATÁSA

1

Bag nagyközség Pest megye északkeleti részén, az Aszódi járásban helyezkedik el. A majdnem 4000 lelket számláló település szomszédjai között említhető Domony, Aszód, Hévízgyörk, Vácszentlászló, Gödöllő. A legközelebbi város a szomszédos Aszód. Bag Budapesttől 40 km távolságra található.
A település kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik, az M3 autópálya, és a Budapest-Hatvan-Miskolc-Sátoraljaújhely vasútvonal is áthalad a területen. A 3-as főút északnyugat felől érinti a közigazgatási területet. A település a Gödöllői-dombság területén helyezkedik el, a Galga völgyében, ahol az Egres-patak a Galga-folyóba ömlik.

Bag már az őskorban is lakott terület volt. A késő neolit korból a többek között a Nagy-völgyben, Tatárülésen, a Fő utcán leleteket találtak. A rézkorból edények, a bronzkor korai szakaszából sírok, edények, a bronzkor középső szakaszából urnatemető és halomsíros leletek kerültek elő. A vaskorból kelta népek által használt kemencét találtak.

A település neve több formában is megjelenik (Baag, Pagh, Bak, Bagh, Bag) a mai álláspont szerint török eredetű és helységet, felszíni térformát jelentő kötőszó a nép nyelvén (-bágy). Első írásos említése egy 1394-es oklevélből ismert.

A középkorból (IX.-X. század), már feltehetően a honfoglaló magyarok nyomaiként, edénytöredékre és orsógombra leltek. A Diósberki-dűlőben Árpádkori temetőt fedeztek fel. Szomszédságában hajdan lévő Liget, ill. Oroszló falu emlékanyaga került elő.

Első tulajdonosa valószínűleg az Ákos nemzetség volt, majd Luxemburgi Zsigmond, a Báthoryak, később az Eszterházyak birtokolták. 1703-ban 68 adófizető családfőt írtak össze a településen.

1736-ban Grassalkovich Antal megvásárolta a község negyedét és 10 évvel később a fennmaradó birtokrész is a tulajdonába került. Ő építtette a templomot az 1770-es évek elején és ő telepítette be a környékre a németeket és a szlovákokat.

1

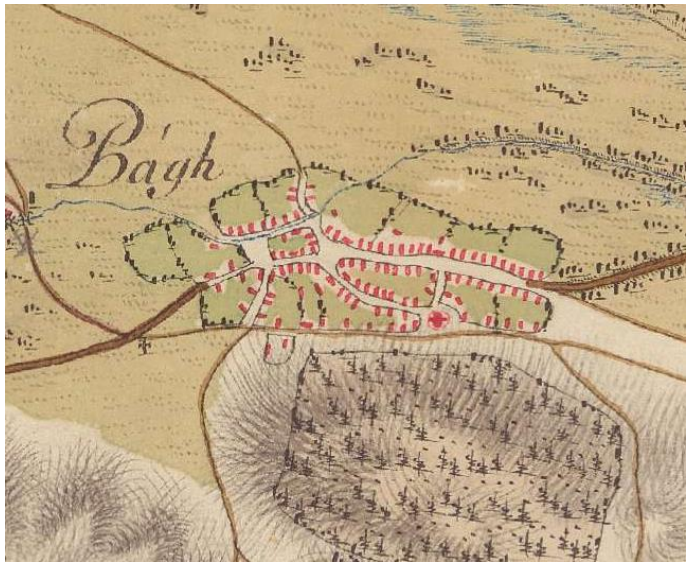

1763-1787

A településszerkezet átalakulása jól követhető a katonai felmérések során készült térképeken. Már a 18. század végén létezett a település fő utcája, a Szent Imre utca. A temlom (mai Templom tér) és a Szent András utca jelentette a település déli határát. Nyugaton a mai Dózsa György útig, keleten a Temető dűlő vonaláig tartott a lakóterület. A 19. század végén és 20. század elején tovább terjeszkedett a település. Ekkor alakult ki a mai Szentlászlói út által felfűzött, tervezett településrész. A terület utcáinak nagy részét az 1970-es években burkolták macskakővel. A helyi lakosság a Budapesten feleslegessé vált utcakövet Bagra szállította és a burkolatlan utakat a budapesti macskakővel tette járhatóvá. A mai temetőtől délre található egykori szőlőterületek ma már beépítésre (kijelölt lakóterület) szánt területek. A lakott területek mértéke az M3 autópálya átadását követő években új falusias és kertvárosias településrészekkel bővült jellemzően a Dózsa György út mentén.

(térképek forrása: www.mapire.eu/hu)

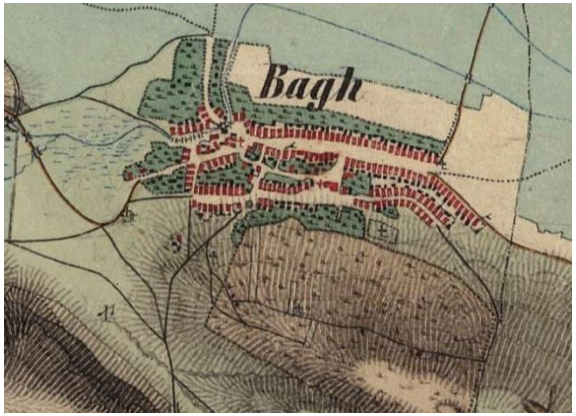

1806-1869

1869-1887

XIX. századi kataszteri térkép

Bag a Gödöllői-dombság és a Galga völgye között fekszik, nagyszerű táji adottságai és közlekedési kapcsolatai miatt elmondható, hogy igen kedvező fekvésű település. Az M3 autópálya kettészeli a település közigazgatási területét, ezzel elválasztva a két tájegységet, a dombidéket és a Galga menti mezőgazdasági területeket. A Gödöllői-dombság kiterjedt erdői nemcsak a kirándulók, hanem a vadászni vágyók kedvelt célpontjai is.

A községben őrzik a népszokásokat is, amelyeket már óvodáskortól átörökítenek. A palócsághoz tartozó, hagyományosan katolikus településen a hagyományőrzők ünnepek alkalmával felöltik a jellegzetes, kézzel hímzett népviseletet. A hagyományok őrzője a Bagi Muharay Népi Együttes, több évtizede meghatározó szereplője a magyarországi néptánc- és népi hagyományőrző mozgalomnak. Az együttes több régi szokást - húsvéti locsolkodás, Májusfa-állítás, Szüreti szokások, Betlehemezés, Disznótor- a mai napig is őriz, és a hagyományokhoz hűen viseletben és az eredeti kellékekkel mutat be.

1

Védett természeti értékek és tájvédelem

Bag a Galga-mente és a Gödöllői-dombság között elterülő tájban fekszik. A védett természeti területeket a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó országos jelentőségű védett természeti terület, a Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet, a Natura 2000 Gödöllői-dombság kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, az országos ökológiai hálózat övezetéhez tartozó területek, valamint az Országos Területrendezési Tervben megjelent tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete alkotja. Bagot északkelet felől érinti a Cserhátban eredő Galga-folyó, amely a Zagyvába folyik. Mellékvízfolyása a Gödöllői-dombságban eredő Egres-patak, amely Bagnál torkollik a Galgába. A 3. számú főút menti Csintó Hotel közelében fakad a Petőfi-forrás.

A Gödöllői-dombság a Cserhát hegyvonulatából indulva, fokozatosan ereszkedik le a Pesti síkság, a Duna-Tisza közi homokbucka vidék és az Észak-alföldi hordalékkúp síkság közé. A Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet 1990-ben jött létre, annak érdekében, hogy kiemelkedő jelentőségű természeti és kultúrtörténeti értékeit megóvják. Elhelyezkedése, geológiai és klimatikus adottságai alapján ez a vidék átmeneti zóna az Alföld és az Északi-középhegység között. Növényzetére az különböző erdőtársulások, valamint a rét- és gyeptársulások váltakozása jellemző.

A természetközeli és mezőgazdasági művelésbe vont élőhelyek változatos mozaikjában a vízfolyások ökológiai folyosót képeznek az ökológiai hálózat magterületei között. A településhez tartozó erdő- és gyepterületek védelme különösen fontos a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából, valamint a tájkép védelme érdekében.

2

ÖRÖKSÉGÜNK

2

Római katolikus templom

Bag barokk kori, 1772-1774 között épült római katolikus temploma országos műemléki védelem alatt áll.
A torony felső része és sisakja 1963-ban készült el. A temlom homlokzatán szemöldökgyámos, zárókődíszes kőkeretes főkapu áll, fölötte szegmensíves záradékú ablak két oldalán fülkeszobrokkal. Oromfala íves, toronyablakai ovális és félkörös záradékok. A hajón két-két félköríves záradékú ablak található. A templom szentélye nyolcszög három oldalával zárt kialakítású. A sekrestye a jobb oldalon található, baloldalon külső ajtó vezet a toronyba.

(forrás: http://www.muemlekem.hu)

Nepomuki Szent János-szobor

A 18. században készített országos műemléki védelem alatt álló szobor az M3 autópálya feletti híd melletti posztamensen állt. Jelenleg restaurálásra várva a katolikus parókián őrzik. A szobor talapzatát téglakerítés szegélyezi.
(forrás: http://www.muemlekem.hu)

2

Szobrok, emlékművek

Felső sor balról jobbra:
I. világháborús emlékmű; II. világháborús emlékmű

Alsó sor balról jobbra:
Szent István emlékmű; Bag 600 éves évfordulós emlékmű; Obeliszk

3

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3

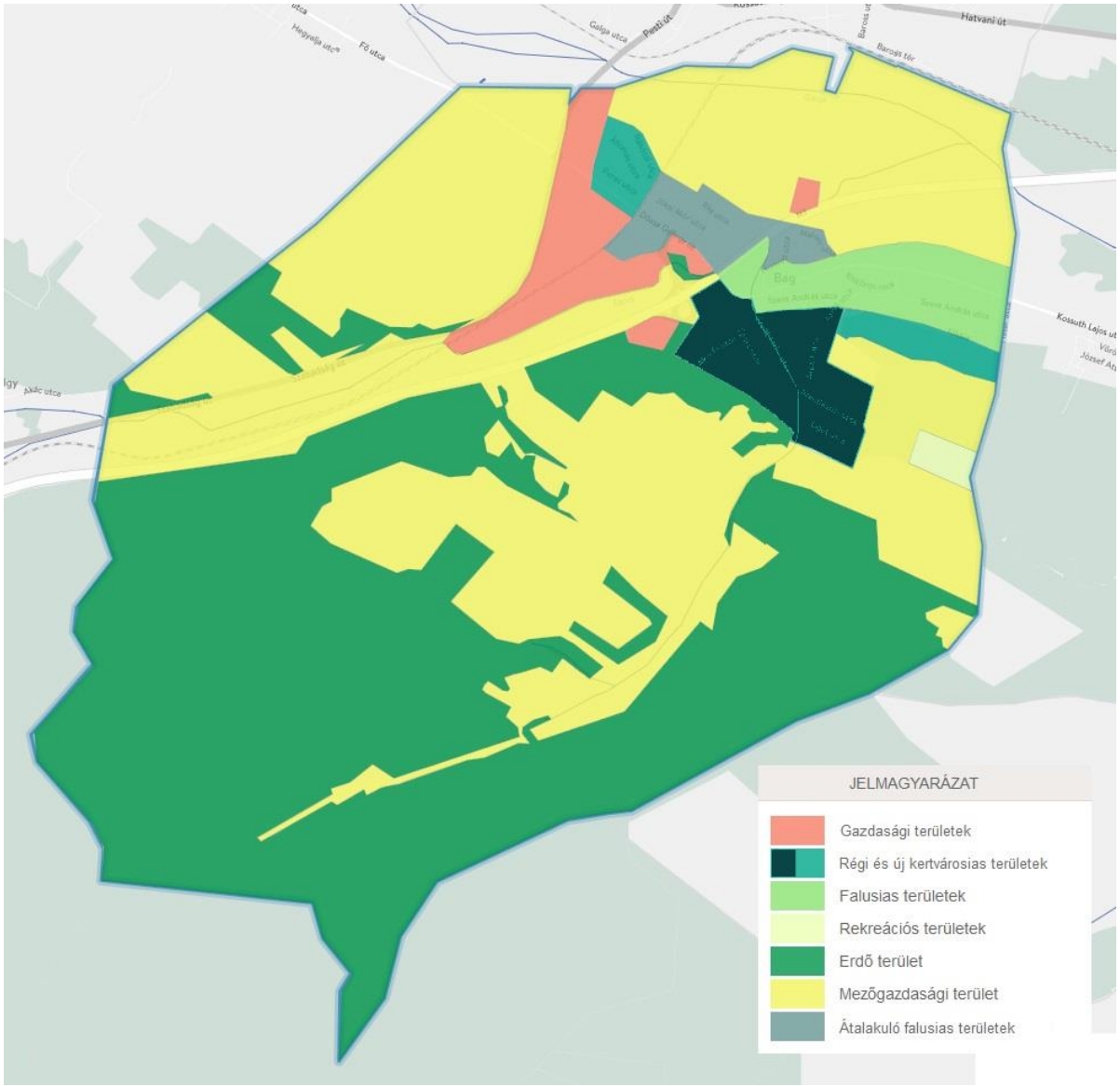

Bag építészeti karakterét a falusias, átalakuló falusias és kertvárosias lakóterületi karakter határozza meg. A lakott terület morfológiailag szalagtelkes faluból (történelmi ófaluból) és későbbi korokban beépült, szabályos utcaszerkezetű kertvárosias lakóterületből áll. A kertvárosias – legutóbbi évtizedekben – kialakult településrészen jellemzően kisebb telekméret, nagyobb beépítési sűrűség jellemző.

A különböző karakterű területek beépítési sűrűsége, léptéke, telekstruktúrája, az épületek elhelyezkedése, valamint a terület funkciója határozza meg. Ezeket a szempontokat figyelembe véve hét elkülöníthető településképi karakter állapítható meg Bag közigazgatási területére.

Intenzívebb beépítésre szánt karakter négy darab van, melyek a falusias, átalakuló falusias, kertvárosias és gazdasági területek.

Falusias területek

- Dózsa György út 60-65.
- Csintoványi utca
- Petőfi tér
- Honvéd utca 1-17.
- Szent Imre utca
- Hősök tere
- Templom tér
- Kossuth Lajos utca
- Határ út
- Szent András utca
- Szőlőkalja utca
- Szent Imre köz
- Kiskőrös utca
- Szőlő utca 1-3.; 44-45
- Erdő utca

Átalakuló falusias területek

- Vasút utca
- Sallai utca
- Nap utca
- Jókai utca
- Tóth Árpád utca
- Rózsa utca
- Dózsa György út 32-59.
- Malom utca
- Epreskert utca
- Honvéd utca 18-24.
- Patak utca 1-15.

Régi kertvárosias területek

- Csintoványi utca 1-21.
- Hathegy utca
- Ady Endre utca
- Vörösmarty utca
- Kinizsi utca
- Sport utca
- Szent László út
- Akácfa utca
- Hársfa utca
- Diófa utca
- Petőfi utca
- Bánya utca
- Szőlő utca 11-28.
- Szent István utca
- Nefelejcs utca
- Attila utca
- Árpád utca
- Arany János utca
- Liget utca
- Nagymező utca
- Dankó utca
- Tél utca
- Ősz utca
- Nyár utca
- Tavasz utca
- Béke utca
- József Attila utca

Új kertvárosias területek

- Rákóczi utca
- Állomás utca
- Széchenyi utca
- Bem József utca
- Peres utca
- Kőtörő utca
- Dózsa György út 23-31.

Tervezett kertvárosias területek

- Temető dűlő
- Keresztfa dűlő

Gazdasági területek

- Aszódi út 1-2.
- Hathegy Ipartelep

3

FALUSIAS KARAKTERŰ TERÜLET

Bag falusias karakterű területe a település legkorábban kialakult, szabálytalan utcaszerkezetű, szalagtelkes morfológiájú településrészeit jelenti, mely a Szent Imre és a Szent András utcát és a közöttük lévő területet fedi le. Falusias karalterét az adja, hogy a telkek hosszúak, és ma is kiskertes művelés, fóliasátras növénytermesztés, esetleg állattartás jellemző rajtuk. A lakóépületeken kívül ezért többnyire melléképületek, gazdasági épületek is állnak. Központja a Templom tér és a római katolikus templom. Az épületek telepítése többnyire utcafrontos, az úttestet és a járda között széles zöldfelület található, melyet gyümölcsfák, cserjék, helyenként dísznövények borítanak. Ez a karakterterület nagyrészt az 1960-as évektől épült sátortetős és manzárdtetős, illetve újabb építésű lakóházakból, intézményi és szolgáltató épületekből (polgármesteri hivatal, általános iskola, művelődési ház, gyógyszertár, üzlet-és irodaház, posta, élelmiszerüzlet) áll. A legrégebbi épületek 20. század eleje körül épült hagyományos parasztházak, melyekből Bagon nem sok maradt.

A parasztházak telepítése a karakterterületen utcafrontos. Utcafronti homoklokzatuk jellegzetessége hagyományosan a két kisméretű ablak és az oromzati szellőző vagy bevilágítást segítő nyílás. Az oromzat az eredeti állapotban fennmaradt épületeken deszka, melyet a későbbi korokban vályog- vagy agyagtéglából falaztak és vakoltak. Egyes parasztházakon homlokzatdíszek is láthatók, melyek a nem felújított épületek nagy részén még látható. A tetők formája nyeregtető, a tetőfedés anyaga vörös agyagcserép. A tetőgerincek utcafrontra merőlegesek. A parasztházak tornácai téglaoszloposak, ritmusukban nincs az ajtót hangsúlyozó megszakítás.
A kerítések hagyományosan zárt deszkakerítések, melyek nagy arányban ma is jellemzik a parasztházak telkeit.

3

A falusias karakterterületen a legtöbb lakóépület az 1960-as évektől országosan elterjedt, eredetileg sátortetős kialakítású kockaház. A tetőforma és az épület alaprajza, alapterülete a karakterterületen nagy változatosságot mutat. Viszonylag gyakoriak az alap típustervtől eltérő, manzárd kontytetős, nagyobb alapterületű vagy tetőtérbeépítéssel készült kockaházak, melyek az egykori tehetősebb családok jelenlétét bizonyítják. A mandzárdtetős kialakítás lehetővé tette a tetőtér kedvezőbb kihasználását, beépítése ezért szinte valamennyi ilyen tetőformájú lakóházon megtörtént. A kiugró tetőtéri díszoromzat formája háromszög, csonka háromszög vagy manzárd. Itt általában egy kisebb méretű ablak került kialakításra. Az oromzat deszkaborítású változata is felfedezhető. Az ereszdeszka formája és színezése egyedivé teszi az épületeket. Jellemzőek a zöld, kék, barna, szürkés árnyalatok. A lakóházak lábazata általában különböző méretű terméskő. A homlokzatszínek között van példa egyszínű, kétszínű mintás vagy aprómintás épületekre. Leggyakoribb színek a halvány pasztelszínek (törtfehér, halványsárga, baracksárga, halvány rózsaszín, narancssárga). Az utcafrontos telepítés miatt ritkábbak a lábazatos kerítések, az épületek közötti keskeny oldalkerteket főleg zárt deszkakerítések vagy zárttá alakított vas vagy kovácsoltvas kerítések zárják le. A Szent Imre utca Erdő utca-Kiskőrös utca közötti szakaszán utcafronton álló vagy előkertes, fűrészfogas telepítésűek az épületek.

Jellegzetes tetőfelépítmény kialakítások

3

ÁTALAKULÓ FALUSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

Átalakuló falusias terület alá tartoznak az eredetileg falusias karakterű, de az életmódváltással (napi szintű ingázás a munka- és lakóhely között) megváltozott igények következtében átalakuló lakóházas településrészek. A terület közös jellemzője, hogy a mezőgazdasági tevékenység háttérbe szorult, helyette a szolgáltatási és rekreációs tevékenyégek kerütek előtérbe. A telkeken a régi épületek átalakításra lebontásra kerültek, számos új lakóépület épült az időszaknak megfelelő igények szerint. Az autópálya és a vasútvonal közötti településrész beépítése mintázza ezt a folyamatot, ahol az utcaképet a régi „kockaházak” és az új építésű, nagyrészt kétszintes lakóházak váltakozása jellemző. Az épületek telepítése a Dózsa György út ide eső szakasza, a Jókai utca, a Rózsa utca és a Sallai utca mentén előkertes fűrészfogas. A többi utcában az oldalhatáron álló telepítés jellemző, a Tóth Árpád utcát kivéve az épületek gerince merőleges az utca vonalára. Az épületek tetőformája sátortető, nyeregtető, kontyolt nyeregtető. A mandzárdtetős épületek aránya jóval kisebb, mint a falusias karakterben.

3

RÉGI KERTVÁROSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

A kertvárosias lakóterületek az ófalutól délre elhelyezkedő területek a 19. század második felében kezdtek benépesülni. Korabeli kataszteri térképek szerint, legidősebb része a Bánya utca - Nefelejcs utca - Arany János utca - Árpád és Attila utcák körüli bányászkolónia területe. Azóta ezt a területet szabályos utcaszerkezet jellemzi, melynek tengelye a Szentlászlói út. Erre fűződnek fel a mellékutcák, melyek jellegzetessége a macskakőburkolat. Andezit vagy bazalt nincs Bag közelében, az utcakövet a helyi lakosság szállította ide Budapestről. A karakterterületen főleg az utcafrontos telepítés jellemző. A kisebb telekméret indokolhatta a dísz-előkertek elhagyását, így a keskeny utcákat az épületek homlokzata optikailag tovább szűkíti. Csapadékvíz-elvezető árkok nem jellemzőek, a járda és az úttest közötti zöldfelületen gyümölcsfák, díszfák, díszcserjék találhatóak.
Az épületek közül többségében - a falusias karakterű területhez hasonlóan – az 1960-as évektől épült, zömében sátortetős kockaházak állnak. Parasztházak közül itt is csak néhány példa akad, melyek többnyire átépítésre kerültek, elvesztették hagyományos karakterüket.

Az eredeti állapotban megmaradt vagy felújított parasztházak deszkaoromzatosak, oromzatukon két szellőzőablak van, a deszkán díszítések találhatók. Utcafrontos vagy előkertes telepítésűek. A homlokzat színére a fehér vagy halvány pasztelszínek jellemzőek. A kerítés hagyományosan zárt deszkakerítés.

3

A későbbi korokban épült lakóházak legnagyobb része utcafrontos telepítésű, a falusias karakterben látottakhoz hasonlóan a sátortetős lakóházak vannak többségben, melyek változatai (pl. utcafronti díszoromzatos, manzárdtetős) szintén megtalálhatóak. A lábazatok kialakításai szintén nagy változatosságot mutatnak: van, ahol terméskővel díszített, van, ahol csak a színezése tér el a homlokzatétól. Az újabb, 1980-as évektől épült lakóépületek általában nyereg vagy csonka kontyolt nyeregtetősek. Jelenlétük utcaképileg kevésbé meghatározó.

3

ÚJ ÉS TERVEZETT KERTVÁROSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

A vasút vonala és a 3-as főút közötti karakterterület (Peresi) a legkésőbb beépült területe a településnek. Az kertvárosias karaktert a viszonylag kis telekméret, a szabályos utcaszerkezet, a modern építészeti megoldások jellemzik. A telkek rövidek, az utcaszerkezet tömböket alakított ki, melyben a telkek a hátsó kertekkel érintkeznek. Az utcák viszonylag szélesek, a terület hangulata eltér a régi kertvárosias karaktertől. Sem járdák, sem vízelvezető árkok nincsenek. A beépítési mód szabadonálló, az épületek új építésűek, stílusuk, szintszámuk eltérő, de leginkább a földszintes, földszint+tetőteres és kétszintes lakóépületek jellemzőek. A tetőformák közül a településen egyedül itt találhatóak többszörösen összetett és mediterrán tetők. Az egyszerűbb formák közül gyakori a nyeregtető, kontyolt nyeregtető. A tetőfedés anyaga épületenként változó, nagyrészt vörös, barna és szürke színű égetett agyagcserép. A homlokzatszínek visszafogott pasztelszínek: halványsárga, halvány rózsaszín a leggyakoribb.
A kerítések kialakítása szintén változatos. Lábazatos és lábazat nélküli, áttört és zárt kialakítások is vegyesen találhatóak. Anyaguk szerint a természetes anyagok használata jellemző, tégla, fa és kovácsoltvas is megtalálható.
A tervezett kertvárosias terület jelenleg beépítetlen. A hatályos helyi építési szabályzat és a szabályozási terv vonatkozó előírásai szerint szabadon álló beépítés, legfeljebb két vagy négylakásos lakóépületek és a lakosság ellátását szolgáló szolgáltató, oktatási, egészségügyi épületek helyezhetők el.

3

GAZDASÁGI TERÜLETEK

Bag gazdasági területei a lakott terület peremén helyezkednek el. Kijelölésüknél a közlekedési folyosók (autópálya, főút) volt döntő. A beépült gazdasági területek három elkülöníthető területen jelennek meg. Közös bennük a szabadon álló beépítés, a gazdasági tevékenységet meghatározó épületstruktúra, épületkialaításnál a funkcionális szempontok előtérbe kerülése.
Az új kertvárosias terület szomszédságában, a Dózsa György út menti gazdasági területen fatelep és egyéb vállalkozások működnek. Az itt található épületek hosszú, téglalap alaprajzzal, könnyűszerkezettel készültek. A tető kis hajlásszögű nyeregtető, cserép vagy pala tetőfedővel. A nyílászárók kisméretűek. Jellemző homlokzatszín a szürke. A volt gépjavító területén főleg nagy alapterületű, sárga homolokzati színű lapostetős vagy magastetős raktározási és irodaépületek állnak. Az utcafronti kerítések között egyszerű drótkerítés és betonlábazatos vaskerítés jellemző.

Az Aszódi út mentén többek között kertépítészeti termékeket forgalmazó cég, egy környezetvédelmi és vízgazdálkodási cég, üzemanyagtöltő állomás működik. Az itt álló épületek többszintesek, többnyire magastetősek, egyes melléképületek lapostetősek. A homlokzatszínek világos pasztelszínek, főleg fehér, halvány rózsaszín fordul elő. A telkek tájbaillesztése fákkal, cserjékkel igyekeztek megoldani.A kerítések drót- vagy betonlábazatos vaskerítések, melyek az utcafrontig húzódnak.

Az M3 autópálya melletti Hathegy Ipartelepen gyártóüzemek működnek: CNC-forgácsoló vállalkozás és egy medencetechnika vállalkozás telepedett meg a jelenleg is üzemelő mezőgazdasági szövetkezet által használt épületek mellett. Az épületek magastetősek, kis hajlászögű nyeregtető a legjellemzőbb. Az épületek könnyűszerkezetesek. A tetőfedés anyaga bádog. A halványzöld, fehér, halvány rózsaszín homlokzati színek dominálnak. Főleg öregebb fák állak az épületek között.

3

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTERŰ TERÜLETEK

A mezőgazdaság elsősorban a szántóföldi művelésen alapszik. Bag fekvése, a Galga által kialakult öntés és réti talajok kedvező adottságokat biztosítanak. A szántón főleg búza, a kukorica, a napraforgó, a lucerna és a répafélék termesztése folyik vetésforgóban. A szántóföldi táblákat dűlőutak szegélyezik, a mikroklimatikus tényezőket nagyban javítják a mezővédő erdősávok.
Mezőgazdasági területeket is érint a Natura 2000 terület, ezeken a gyepes, szántós részeken korlátozott mezőgazdasági tevékenység folytatható.
Kertes mezőgazdasági területek a település lakott területének határánál húzódnak.

ERDŐS KARAKTERŰ TERÜLETEK

Bag közigazgatási területét déliről-délnyugatról erdők borítják, amelyek a Gödöllői-dombság tájvédelmi körzet, illetve Natura 2000 különleges természetmegőrzési terület részét képezik.
Gödöllői-dombság átmeneti zóna az Alföld és az Északi-középhegység között, ebből adódóan változatos növénytakaró borítja, többféle erdőtársulás alkotja a település környéki erdőket, például a gyertyán elegyes mezei juharos-tölgyes, erdőssztyepp tölgyes, melegkedvelő tölgyes, pusztai tölgyes, illetve különböző gyeptársulások. A védett erdők turisztikai szempontból kiemelt jelentőségűek, továbbá jelentős a nagyvadállomány, az összes hazai nagyvadfaj megtalálható itt, ezért vadgazdálkodás is folyik a területükön. A Pilisi Parkerdő Zrt. Valkói Erdészete, mint az erdőterület kezelője természetközeli erdőgazdálkodást folytat.
Talajvédelmi szempontból jelentősek a meredekebb lejtőszögű területen és a szántóföldeket határoló védő erdősávok.
Az erdőterületek az országos ökológiai hálózatban betöltött ökológiai folyosó szerepükön kívül, klimatikus, porszűrő, élőhely-védelmi és tájképvédelmi hatásuk miatt nagy jelentőséggel bírnak a település számára.

4 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

4

Bag dombsági fekvésű település melynek utca és telekszerkezete a falusias karakterterületet kivéve szabályos. A településnek a dűlőterülten (Temető dűlő, Keresztfa dűlő) van lehetősége tovább terjeszkedni, ahol kijelölésre kerültek beépítésre szánt, kertvárosias lakóterületek. Beépítetlen gazdasági területek a 3-as főút és az M3 autópálya közötti területen találhatóak.

Bag megismerése során felfedezhetjük a település szépségeit, egyedi építészeti elemeit, a helyi lakosok lakókörnyezetének arculatformáló településképi világát. Építkezési terveink során a saját elképzeléseinket úgy tudjuk formálni, hogy az stílusában illeszkedjen a meglévő elemekhez, így hozzájárulva a település arculatának minőségi fejlődéséhez.

A jövőbeni építkezések, átépítések, közterület-formálások során alkalmazkodni kell a már kialakult építészeti, arculati elemekhez és nagy hangsúlyt kell fektetni a jelenlévő arányok megtartására. Az egyes arculatformáló elemek esetében az arányok mások, így a tető formája, a homlokzat tagozódása, a nyílászárók megjelenése, a felhasznált anyagok egy-egy épület esetében különbözőek. Akár a korszerű, vagy a régmúlt idők építészeti irányzatát tartjuk követendő példának, ezeknek az elemeknek a harmonikus összeillesztése során végtelen variációs lehetőséget kapunk egy épület kialakítására vagy átépítésére, mellyel a saját megjeleníteni kívánt egyéniségünket nem kell feladnunk annak érdekében, hogy megtartsuk a település és a hozzá tartozó táj jelenlegi arculatát.

4

FALUSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

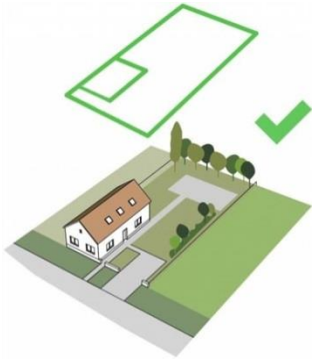

Oldalhatáron álló beépítési mód ajánlott, előkertes vagy utcafrontos telepítéssel.

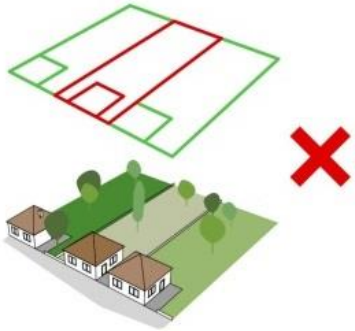

A Szent Imre utca Erdő és Kiskőrös utca közötti szakaszán fűrészfogas telepítés jellemző. Ezen a szakaszon új építés esetén a jellegzetes telepítés megtartása ajánlott. Az előkertes telepítés esetén többszintű növényzet alkalmazása javasolt, **a tájra jellemző növényfajták használatával.**

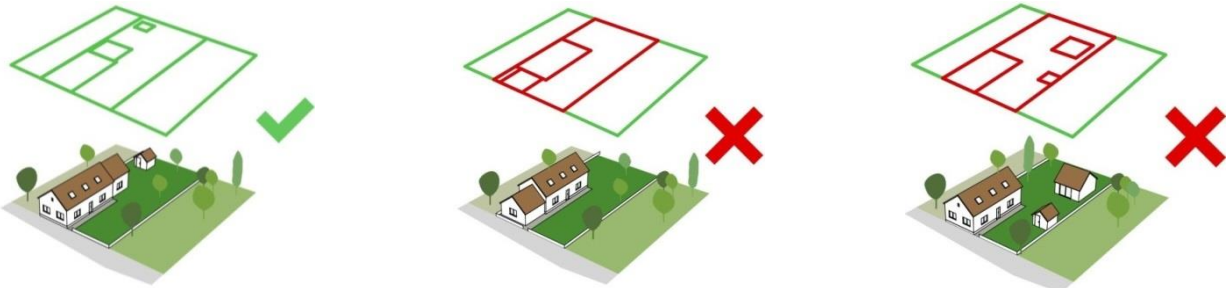

Épületet bővíteni, illetve melléképítményeket a főépület mögött, annak takarásában szintén oldalhatáron álló beépítési móddal lehet elhelyezni. Alárendelt funkcióját figyelembe véve a főépülethez alkalmazkodó tetőformával, azzal azonos vagy kisebb léptékben javasolt kialakítani.

A szomszédos épületek magassága legyen az irányadó. Alkalmazkodjunk az utcában kialakult építménymagassághoz.

4

LAKÓÉPÜLETEK TETŐFORMÁJA ÉS ANYAGHASZNÁLATÁNAK JAVASLATA

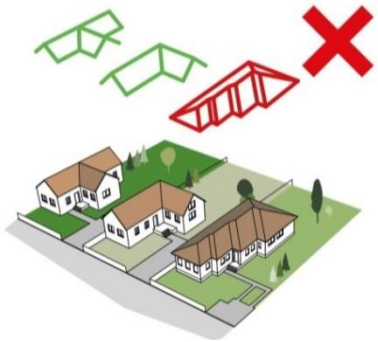

A karakterterületen a magastetők közül a nyeregtető, konytyolt nyeregtető,a sátortető és a manzárdtető használata javasolt. A tetőforma kiválasztásánál vegyük figyelembe elsősorban a szomszédos, de a tágabb környezetben található utcai épületek tetőinek kialakítását. **Ne alkalmazzunk összetett tetőformát, alpesi tetőt és lapostetőt.**

Csak **magastető kialakítása a megengedett**, minden esetben figyelembe kell venni a környezetben kialakult állapotot és **az előírt építménymagasságot**.

A tető színe is szerves részét képezi az épület megjelenésének. **Ne használjunk élénk, rikító** és a környezetében, az utcában használatos színektől merőben eltérő, más **színeket**. Tetőfedés anyagának használjuk beton- vagy agyagcserepet, zsindelyt, esetleg a modern építészetben elterjedt cseréplemezt, acéllemezt, síkpalát. **Azbeszt tartalmú anyagok, így például azbesztpala (hullámpala) felhasználása tilos.**

4

LAKÓÉPÜLETEK HOMLOKZATÁNAK MEGJELENÉSE

4

A homlokzat kialakítása során törekedjünk arra, hogy épületünk a szomszédos épületek színskálájába beilleszthető legyen. **Ne használjunk élénk, rikító színeket.** Részesítsük előnyben a pasztell, halványabb színárnyalatokat. **A világosabb színek a nagyobb felületeken jelenjenek meg, míg a sötétebb színeket díszítésre használjuk.** A településen járva erre szép példákat találunk.

TELEPÜLÉSI PÉLDÁK

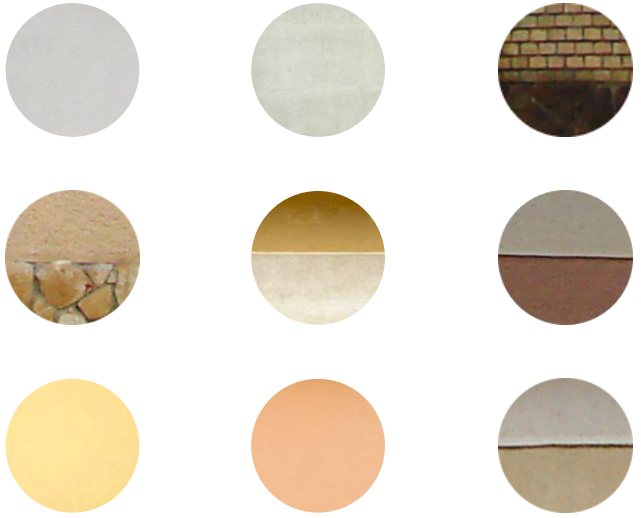

ÁTALAKULÓ FALUSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

Oldalhatáron álló beépítési mód ajánlott, előkertes vagy utcafrontos telepítéssel.

A Dózsa György út-Tóth Árpád utca- Jókai utca által határolt tömbben **fűrészfogas telepítés jellemző. Ezen a szakaszon új építés esetén a jellegzetes telepítés megtartása ajánlott**.

Az előkertek méretét a szomszédos telkeken kialakult állapotokhoz ajánlott igazítani.
Az előkertes telepítés esetén többszintű növényzet alkalmazása javasolt, **a tájra jellemző növényfajták használatával.**

A szomszédos épületek magassága legyen az irányadó. Alkalmazkodjunk az utcában kialakult építménymagassághoz

A régebbi lakóépületek átépítése során figyeljünk a tetőhajlásszög, a homlokzati és tetőformák, valamint az alkalmazott színek harmóniájára. Ne alakítsunk ki túl kicsi vagy túl nagy hajlásszögű tetőt. Tetőformánál kerüljük az aszimmetrikus, illetve többszörösen összetett, mediterrán kialakításokat. A tető és a homlokzat színe a településen általánosan jellemző színekből álljon.

4

KERÍTÉSEK – FALUSIAS ÉS ÁTALAKULÓ FALUSIAS KARAKTER

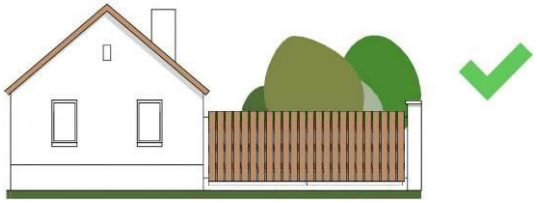

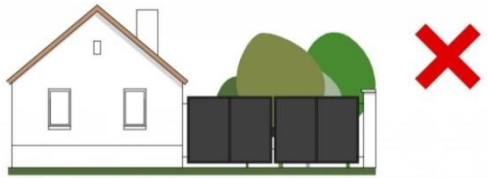

A falusias karakterű területen javasolt a félig áttört, vagy áttört kerítések alkalmazása, lábazattal vagy lábazat nélkül.
Az áttört kerítést ne takarjuk nádszövettel, oszlopos örökzölddel. Ha a kerítés mellé cserjesort ültetünk, alacsonyabb cserjefajt alkalmazzunk, hogy a növény magassága ne haladja meg jelentősen a kerítés magasságát. Zárt fadeszka kerítés létesítése csak utcafrontos telepítés esetén javasolt, más anyag használata (pl. beton, kő, fém) nem ajánlott.

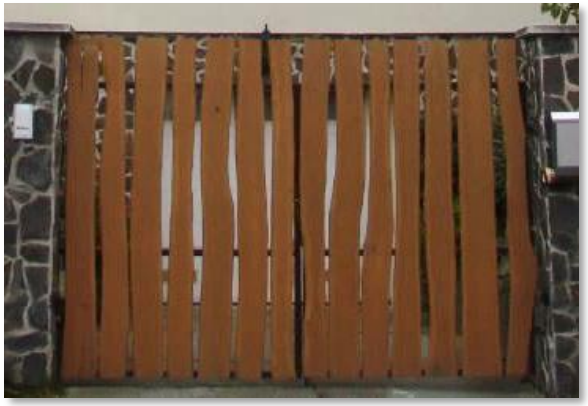

A falusias karakterű terület telkeinek oldalsó és hátsó határán és minden egyéb beépítésre szánt területen szintén áttört kerítés használata javasolt.
Színhasználatában, formai megjelenésben törekedjünk az épülettel való harmónia megteremtésére. Szín kiválasztása során a természetes színeket részesítsük előnyben, ne használjunk élénk, rikító színeket.

RÉGI KERTVÁROSIAS KARAKTERŰ TERÜLETEK

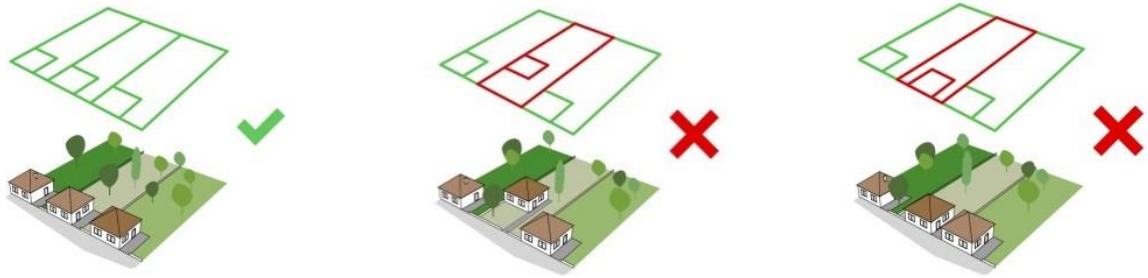

A régi kertvárosias területen oldalhatáron álló módon helyezzük el. Vegyük figyelembe a létesítendő parkolóhelyek számát. Az intézményi épület melléképületeit a főépülethez képest hátrébb helyezzük el, hogy ne váljon túlhangsúlyossá az utcaképben.

4

Az épületek magastető formájának **kialakítása során használjunk nyeregtetőt, sátortető** és azok változatait. A manzárdtető a karakterterületen szintén ajánlott forma. **Összetett tetőforma használata tájidegen**sége miatt nem ajánlott ezeken a területeken. **Új építés vagy felújítás esetén a kialakult épületmagasságot vegyük figyelembe.**

ÚJ ÉS TERVEZETT KERTVÁROSIAS TERÜLETEK

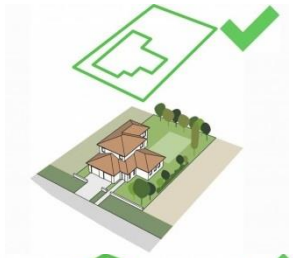

Az új beépítésű és a tervezett kertvárosias területeken szabadon álló beépítési mód engedélyezett.

Lakóépület csak magastető kialakítású lehet, ajánlottak a településen elterjedt hagyományos tetőformák (nyeregtető, sátortető, kontyolt nyeregtető) használata. A tető hajlásszögének kialakítása során figyelembe kell venni a helyi építési szabályzat előírásait. **Alpesi tetős épület nem ajánlott. Egyéb**, nem lakófunkciójú **épületek esetében is alkalmazzunk magastetőt**.

Az épületek burkolása csak természetes hatású anyaggal alakítható ki. A színek használata során is törekedni kell a természetességre, használjunk fehér, törtfehér, halványsárga árnyalatokat. Kiemelkedően élénk, rikító színek, többszínű tetőcserepek használata nem ajánlott.

4

KERÍTÉSEK – RÉGI ÉS ÚJ KERTVÁROSIAS KARAKTER

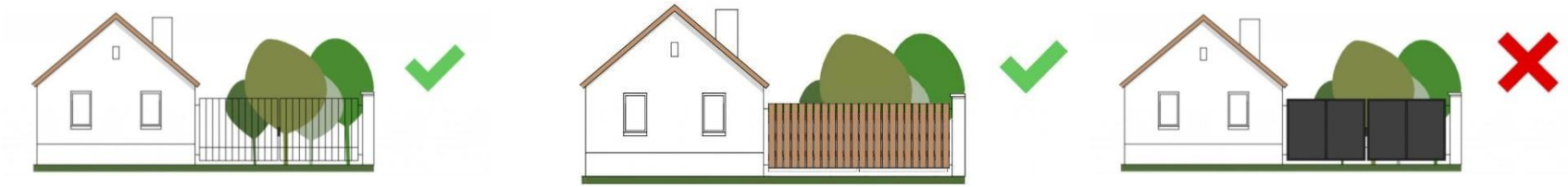

A régi és új kertvárosias karakterű területen a félig áttört, vagy áttört kerítések alkalmazása eredményez átlátható településképet, de az utcakép megjelenésében a deszkából készült zárt kerítés is elfogadható.
A kerítések anyagának a fém, deszka, léc anyagok használata, lábazathoz a tégla, kő, és beton alkalmazása javasolt. Minden esetben ügyeljünk színhasználatában, formai megjelenésben az épülettel való összhang megteremtésére.

GAZDASÁGI TERÜLETEK

Gazdasági területen létesítendő épületet szabadonálló álló módon helyezzük el. Kerüljük az összeépített, különböző szélességű és a helyi építési szabályzatban meg nem engedett magasságú épületek, építmények kialakítását. **Az épület takarása során a tájra jellemző növényzetet alkalmazzunk, és azok változatosságával és elhelyezésével a természetességet erősítsük.**

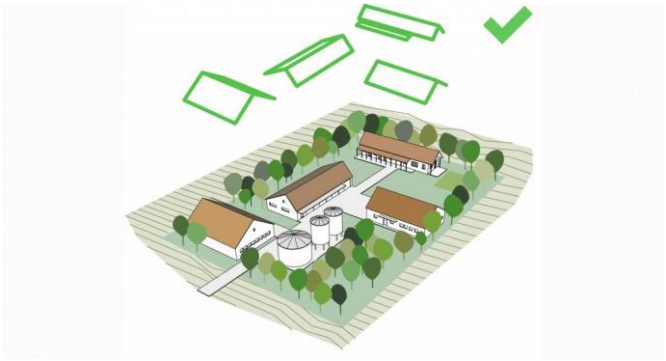

Gazdasági területeken is törekedjünk az esztétikai megjelenésre. **Amennyi lehetséges, törekedjünk magastető kialakítására. Iroda- vagy fogadóépületre ne terveztessünk összetett tetőformát.**

4

A tájkép megőrzése érdekében az építmények telepítése során a többszintesség, az épületek vízszintes tagolása, valamint a környezetéhez viszonyítva a túlzott építménymagasság kialakítása nem megengedhető. **Az építménymagassága meghatározása során vegyük figyelembe a természeti környezetet, az épületek magassága ne emelkedjen túl a fák lombkorona szintjénél**.

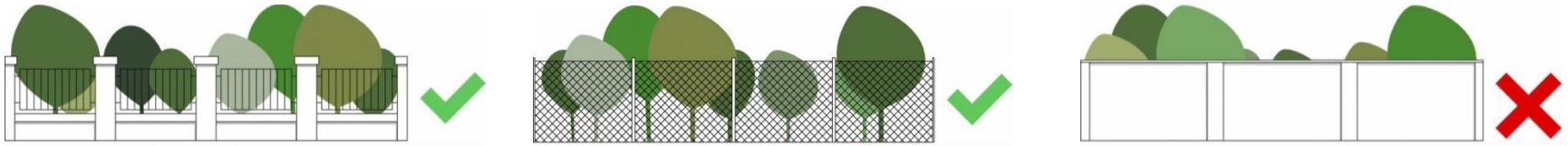

Kereskedelmi és gazdasági karakterű területen jellemzően áttört kerítések láthatók, ezek alkalmazása a továbbiakban is javasolt. A karakterre jellemző épületek takarása, tájbaillesztése érdekében javasolt a kerítés mellett többszintű növénytelepítés alkalmazása, a táji adottságokhoz illeszkedő – lehetőleg lombhullató – fa, és cserjefajokból.

Kertek

A kertek a lakótelek szerves részei. A kertek összhangja a lakóházzal fontos eleme a településképnek. Új építkezésnél a kerteket javasolt a lakóépülettel egy időben megtervezni, hogy harmóniában legyen a külső és belső tér. Kérjük kerttervező, tájépítész segítségét.

Az egészséges idős fák megtartása – gyümölcsfák esetén is – mindenképp javasolt, mert az újonnan telepített fa csak sok év elteltével látja el ugyanazt a funkciót. Ha szükséges a fakivágás, mindig gondoskodjunk a fa pótlásáról, táji adottságoknak megfelelő fafaj telepítésével.

Kerti utak, pihenők, autóbeállók kialakításánál válasszunk vízáteresztő burkolatot, mint például a tégla, kockakő, terméskő, kavics, fakocka, hogy az esővíz a talajba szivároghasson.

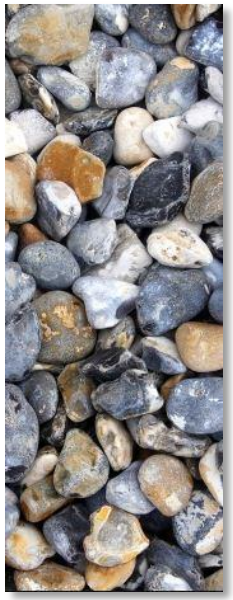

Növényeket telepíteni kis kertbe is lehet, a függőleges térfalak kihasználásával. Ányékoló hatást érhetünk el a ház mellé pergolára, vagy terasz mellé elhelyezett függőleges rácsra futtatott kúszóövénnyel. A kerítésre, falakra futtatott kúszónövények is növelik a zöldfelületet, kellemes látványt nyújtanak.

4

Műszaki berendezések

A műszaki berendezések az épületek esztétikai megjelenését rombolják, ugyanakkor a megújuló energia használata, vagy például a nyári melegek elleni védekezés érdekében ma már elengedhetetlen alkalmazásuk. Nagyon fontos, hogy **a műszaki berendezéseket** mindig egy alárendeltebb, vagy az **oldalsó vagy a hátsó homlokzaton rögzítsük** és az építészeti megoldások segítségével takarjuk őket.

5

ÉPÍTÉSZETI PÉLDÁK

Hagyományos épületek felújításakor figyeljük meg az eredeti homlokzat és a nyílászárók rendjét. Igyekezzünk az arányokat megtartani! Lehetőleg fa, vagy fa mintázatú, hagyományos osztású nyílászárót válasszunk! Mind a homlokzat, mind a nyílászárók színezésében a hagyományos, természetes színek használata javasolt. A kerítések kialkításakor figyeljünk, arra, hogy mind anyagában, mind színvilágában illeszkedjen az épületünk holkzatához.

A település új posta épülete, harmonikusan illeszkedik Bag településképébe. Az épület egyszerű visszafogott tömege, utcára merőleges nyeregtetős kialakítása, deszkaoromzata, visszautal a település hagyományos népi építészeti elemeire. Homlokzatszínezése, visszafogott reklámfelülete példaként szolgálhat intézményi és lakóépület építése esetén is.

6

UTCÁK, TEREK, PARKOK KIALAKÍTÁSA

HÁZ ÉS KERÍTÉS ELŐTTI UTCAKÉP

Ha az utcaszélesség megengedi, javasolt az **egységes utcafásítás** kialakítása, figyelve arra, hogy a meglévő légkábelek alatt csak alacsony növésű, a táji adottságokhoz illeszkedő fafajokat ültessünk.
Ahol az utcaszélesség miatt nem megengedett utcai fasor telepítése, ott az előkertbe, a kerítés elé ültetett évelőkkel, alacsonyabb – kúszó – cserjékkel is harmonikus hatást érhetünk el.

Néhány porta előtt szép **idős fák** is megjelennek, ezzel hangulatos utcaképet teremtve. Díszítő értékükön kívül árnyékolnak és csökkentik a porszennyezést.
A településen az utcák egy részén zárt rendszerű csapadékvíz-elvezetés, egy részén nyílt, gyepes csapadékvízelvezető árok található.
A **zárt csatornák feletti zöldfelületek** gyepesítése, nem túl mélyre növő gyökérzetű, kisebb cserjékkel, évelőkkel, vagy egynyáriakkal való beültetése javítja az utcakép megjelenését.
A **gyepes árkok** rendszeres gondozása, növényzettel történő körbeültetése dekoratív utcaképet eredményez.
Télen is mutatós, telken belül ültetett, vagy utcai **sövények** kialakításakor kerüljük az oszlopos és tűlevelű cserjefajok alkalmazását, részesítsük előnyben a lomblevelű örökzöldek telepítését.
Új beépítésnél javasolt a **légkábelek** föld alá vezetése a harmonikus utcakép kialakítása érdekében.

6

KÖZPARKOK, KÖZTEREK

Kép forrása: Wikipédia

A közterek, emlékművek körüli közkertek megfelelő, a területen honos, táji adottságoknak megfelelő fajtákkal történő fásítása harmonikus megjelenést nyújt a településnek.

Elsősorban a lombhullató fák ültetése javasolt, az örökzöldek túlzott alkalmazása tájidegen megjelenést okozhat a település arculatában.
Javasolt fafajok például a tölgy, nyír, hárs, éger, díszalma, díszcseresznye fajok. Cserjék közül néhány jó péda a kerti mahónia, örökzöld kecskerágó, borbolya- és madárbirs fajok, kúszólonc.

A település teljes területén a meglévő utcabútorokhoz illeszkedő, egységes utcabútorok alkalmazása javasolt.

7

KIEMELT RÉSZLETEK

7

Az épületek megjelenését a tömegformán, tetőformán, homlokzatosztáson felül további részletekkel lehet gazdagítani. Ezek a részletek például a tetőfelépítményeken, a kerítéseken vagy a nyílászárók körül jelenhetnek meg. Ne feledkezzünk meg a kevesebb néha több elvről.
A homlokzatra a településen jellemző formájú padlásszellőző jó példa. Utcafronti bejárati ajtókra a legjobb megoldás, ha az eredeti építőanyag és a jelenlegi homlokzat színével harmonizáló szín kerül alkalmazásra. A deszkaoromzatok díszítése utalhat a régi korokra jellemző megoldásokra. Törekedjünk itt is a színhasználat helyes megválasztására. Új építés vagy felújítás esetén jó példa a vörös vagy sötétbarna égetett agyagcserép. A településen elterjedt macskaköves utak mellett egyes közterekhez is kiváló burkolóanyag a macskakő, mely a település arculatának meghatározó eleme.

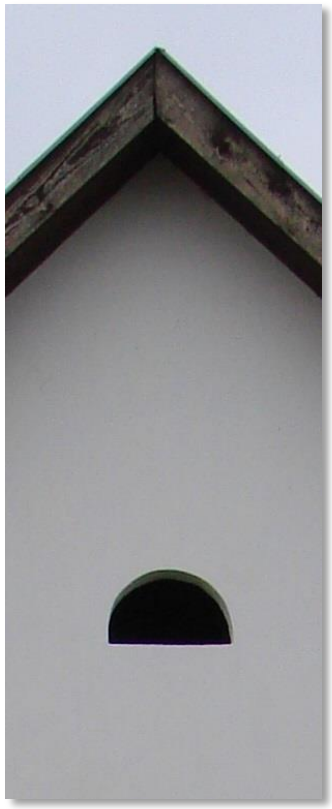

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ:

BAG NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
2191 Bag, Szent Imre utca 52.

Jamrik László	polgármester
Burghardtné Tóth Ilona	jegyző

KÉSZÍTŐ:

PRO RÉGIÓ KFT.
1146 Budapest, Hermina út 17.

Huzián Zsófia	tájépítészmérnök
Dr. Mérei András	geográfus
Mészáros Dóra	településmérnök